

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Elementa Doctrinae De Circvlis Coelestibvs, Et Primo
Motv**

Peucer, Kaspar

Vitebergae, 1576

VD16 P 1990

Exemplum occasus Cosmici, & ortus Heliaci.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56559)

aliquot diebus sequitur, quibus ad ortum Cosmicum
collectis, ortus Heliaci tempus colligetur.

Exemplum occasus Cosmici, & ortus Heliaci.

Ante tibi eoa Atlantides abscondantur,
Cnosiaq; ardentis decedat stella coronæ
Debita quam sulcis committas semina &c.

Poëta in priori versu, omiſſa mentione temperis, cer-
tam occasus speciem annotavit, 'cum inquit Atlanti-
des abscondantur Eoa, id est, occidunt matutine.
Loquitur ergo de occasu Cosmico, qui fit Sole è re-
gione, cum opposito signo prodeunte: At Pleiades
cum 4. Tauri fere occiderunt Vergilij tempore. Sol
ergo, qui oppositi signi eundem gradum obtinuit,
nimirum 4. Scorpij, tempus, hoc est, 22. Octobris
demonstrat in tabella ingressus Solis in 12 signa zo-
diaci.

Cumq; tempus notum sit, in altero versu de or-
tus specie queritur. 22. Octobris Sol 4. Scorpij te-
nuit. At corona borealis cum 27. virginis Romæ
prolijt, Alexandriæ cum 7. eiusdem signi. Vterq;
locus præcedit Solis locum. Intelligendus ergo ortus
Heliacus, qui ante Solem in Scorpio versantem, ma-
ne coronam prouehit & producit in conspectum,

Estq; Hypallage, decedat, pro liberetur à radijs so-
lis.

Eodem modo, eadem occasus specie, designat
tempus arationis Hesiodus lib. 2. cum inquit:

αὐτὰρ ἐπὶ δὴ
πληιάδες δ' ἄα δ' ἔς τε, τότε δὲν ὄρωρίων
δύωσιν, τὸτ' ἔπειτ' ἀρότρ' ἀμνημένοσ' εἶναι
δύτις enim occasum cosmicum significat.

Hesiodus lib. 2. ἔργων καὶ ἡμερῶν.
πληιάδων ἀτλαχθέων ἐπί τε λομυάων
ἄρχεσσι ἀμνητῶν, ἀρότριο δ' ἑδύσομυάων.
αἱ δὴ τοι νύκτας τε, καὶ ἡμέματα πωσάκοντα
κεκρύφα, ναῦτις δ' ἐπὶ πλομυάων εἴματα
φαίνοντι.

Speciem ortus Hesiodus exprimit. ἐπιτολὴ ἐ-
nim ortum Heliacum significat. Oriebantur autem
ὄρωρίων occidebant cum principio Tauri cosmice, ὄρωρίων Sole
ad geminos accedente, mane incipiebant conspici in
fine Maij, aut circa principium Iunij, quo tempore
messum inchoare iubet in regione calidiorē.

Mentione Arationis intelligenda est in his ver-
sibus Aratio Verna, quam ordiri iubet à Pleiadum
occasu, scilicet Heliaco. Nam sationem hybernā
vel autumnalem expressit ijs versibus, quos ex me-
dio penē secundi libri citatos, his præmisimus. Et
consilium fuit Hesiodi libro secundo Ephemeriden
effingere rusticam, hoc est, anni tempora exortis
bus

& occasibus Stellarum apparentibus distin-
 ta, in operas rusticas & œconomicas distribuere.
 Circo orditur Ephemeriden à satione verna, quam
 messis sequitur. Messem excipit vindemia, hanc
 satio Autumnalis. Quod vero latere Pleiades dicit
 quadraginta dies, & noctes totidem, de tempore
 ob occasu Heliaco, seu occultatione, vsq; ad exortum
 Heliacum seu emersum intelligendum est. Prode-
 ant enim rursus & ante Solem mane conspiciuntur
 Pleiades exacto anno, scilicet Græcorum, qui suum
 annum à nouilunio, quod erat solstitio æstiuo pro-
 ximum, ordiebantur, quo tempore & olympica cer-
 tamina celebrabantur.

Columella: Nonis Octobris hædi oriuntur ve-
 steri. Vtrumq; hic expressum est, ortus species ve-
 sterinus scilicet, & Tempus.

Plinius lib. 18. cap. 29. Post dies vndeuginti ab
 æquinoctio verno, per id quadriduum varia genti-
 um obseruatione, quarto Calend. Maij canis occi-
 dit, sidus per sese vehemens, & cui caniculam præ-
 occidere necesse est. Tempus definiuit, ex quo occa-
 sus heliacus canicule colligitur. Occidebat enim
 Sirius Alexandriae ἀκρονυχῶς cum 0 gradu ge-
 minorum. Romæ cum 22. Tauri, Sol vero 4. Calen-
 das Maij tum obtinuit 11. Tauri. Cum igitur Heli-
 acus occasus acronychum præcedat, sequitur Sirium

M 3 subire

subire cœpisse radios Solis, & fulgore Solis propius accedentis obscuratum euanuisse, tum, cum 11. Tauri Sol, quarto Calend. Maij adijt.

Exemplum ortus acronychi pulchrum in Theocriti Idyllio 7. habetur, ubi optat amico prosperam, tranquillam & foelicem navigationem autumnali tempore, sub ortum hœdorum vespertinum, quod turbulentum àlioqui & flatusum esse solet.

ἔσσει γὰρ ἀγεάνικα καλὸς πλοὸς ἐς μυτιλάνας,
 καὶ ὥταρ ἐπὶ ἑσπέρῳ ἐρίφοις νότῳ ὑγρὰ δὴ ἄνεμος
 κύματα, καὶ ὥριον ὅτ' ἐπὶ ὠκεῶν πῶδ' αἰεὶ ἴσχυι.

Ortus speciem indicat Poëta, eo quod ἑσπέρῳ ἐρίφοις vocat. Intelligit ergo ortum acronychum, qui fiebat in Octobri vespere, oriente Tauro, & Sole occidente in Scorpio.

Ptolemæus has ortuum atq; occasuum species ὀκτακώσμιδος, id est, aspectus stellarum ad Solem vocat. Sed nouem recenset differentias, quarum quatuor fiunt, Sole in alterutro cardine, orientali vel occiduo consistente, stellis vero Soli vel iunctis vel oppositis. Tres fiunt, Sole meridianum obtinente, & stellis vel ei ibidem coniunctis, vel oppositis, vel in alterutro cardine orientali aut occiduo collocatis. Duo postremi fiunt, Sole alterutrum cardinem, ortum vel occasum possidente, stellis vero in Meridiano supra vel infra terram constitutis.